

Educațional

ȘCOALĂ & CREATIVITATE

NR. 8 2009

Concursul Național de Poezie ProVERS. Din atelier.

Ștefan Manasia

Despre Concursul Național de Poezie ProVERS și auxiliarul acestuia, *Întîlnirile de la Nicula* (precedate, în fapt, de *Întîlnirile de la Gherla, Dej și Rohia*), aflasem și fusesem îndeajuns intrigat prin vara anului trecut. Să existe cu-adevărat? Și să nu-l fi infestat, încă, veleitarii autohtoni, academismul, geriatra și oportunistele?

Întimplarea face să fi ajuns, anul acesta, eu însumi membru al juriului și participant al *Întîlnirilor*, lângă poeți prestigioși ca Liviu Ioan Stoiciu, Nichita Danilov, Ion Mureșan, Ioan Es. Pop, criticul literar Daniel Cristea-Enache (care, de altfel, ne-a „prezidat”), dar și alături de oaspeți dragi ca Adrian Popescu, Ioan Groșan, Ion Moldovan, Ioan Pinteș și alții, sau de gazde fermecătoare precum exarhul de Rohia, Macarie Motogna, ori preotul Ioan Mărginean din Cițcău.

Am cunoscut și recunoscut citiva poeți

Adrian Diniș

Textul roșu mistic emană roze toxice (Tesis)

1. Textul roșu digital plin de roze laser emite unde gama-knife pe masa de operații. De fapt decorul dacă e să filozofăm există și în urmele de cretă din Dogville când Moises devine din creatorul de pe asfalt câine, în copilașii care se trântesc în zăpadă să facă îngerași de zăpadă. În zăpadă.
2. Dacă-i sunt doar urechile de iepure care abia se văd de oriunde am putea la fel de bine să vorbim despre Pl.
3. În genere scriu altfel. Cum alții nu lasă crimi nalul și uite ce e eu speculez asupra ce ar putea să fie umbra. Și să încolonez regimente de îngeri care dezertează sau abdică sau... de fapt mă repet am mai spus toate astea, dar Manasia n-are de unde să știe.
4. Mă interesează mai mult omul care nu aude nicio voce în telefon. Deconectare. Sau chiar apelurile horror din filme. Și farsele dacă sunt bine făcute „Aceasta nu e o farsă” ca să parafrzez.
5. Lumea începe și se termină cu mine. Pentru mine.
6. M-a fascinat poezia de pe Discovery. Și pe tine. Iedul alăptat de o leoaică. Pe Despina rechinel-tigrul care își

talentați ai celei mai noi promoții, laureați ai concursului de manuscrise. Nu voi menționa stricta ierarhie a acestora pentru că - aflați acum la răscrucea desăvîrșirii tehnicii proprii - orice clasament s-ar dovedi iluzoriu sau circumstanțial. Numele acestora: Marina Evelina Cracană, Diana Cristea-Șerban, Adrian Diniș, Medeea Iancu, Ionuț Pătrașcu și Carmen Păduraru. Câștigător al premiului pentru cel mai bun volum de debut, apărut în intervalul 2008-2009, a fost Vlad Moldovan - pentru *Blank*, editura Cartea Românească, 2008: volum extrem de original și „dificil”, ocolit, pînă acum, de cecitatea unor jurii mai „pretențioase” (uneori cu argumente de elev de profesională)!

În spațiul elevat al Muzeului de Istorie din Gherla, ne-am întîlnit, pentru prima oară, participanți-premianți și jurați-organizatori-de-ateliere. Pornind de la titlul *Ce i-a spus*

mănăncă frații în burta mamei pentru a supraviețui, altfel ar muri de foame. Despina spune așa ei intră deja vinovați în „lume”. Mulți vor deja să iasă din ea. Alții caută să fie mîntuiți, oricum botezul e o cale. Bucuria lui Steinhardt de a primi botezul în închisoare. De a deveni liber. Sunt mort după oximorone.

7. Dacă o să bați la ușă n-o să răspundă nimeni. Tu o să pleci. Nu e nimeni acasă. Sau așa crezi tu. Ei bine dacă nu ți-a răspuns să fie sănătos. Peste cîteva luni sau poate mai repede or să-l ridice. Nu o să știi. Nu-ți va părea rău. Noi n-o să te învinuim.

Medeea Iancu

Municipiul Dej - vedere generală

În cantonament se împart vederi, Vedere generală din municipiul Dej Din draperie cresc bujori Care se întind peste sticlele de apă minerală, peste paharele de cola, Bulele se împrăștie pe masă, se risipesc printre litere, Cuvintele s-au deșirat, au căzut uscate pe covor.

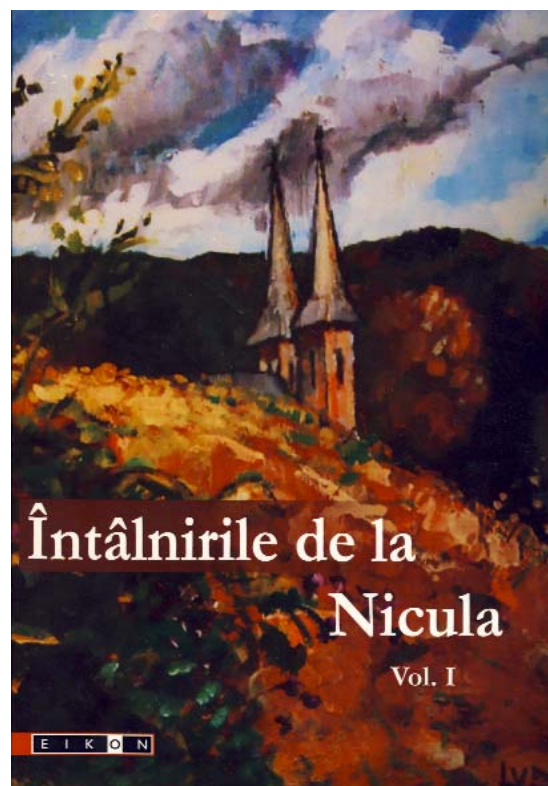
Se filmează, suntem încadrați în vederi, Unele mișcate, cu gesturi dilatate Așezate ca o ceață peste scaune. O vedere generală din Dej în care ni se văd doar pantofii 46 de picioare, pantofi someșeni, pantofi brodați cu motive folclorice Pantofi surprinși cu tocul în aer.

Konstantinos Kavafis unui tînăr poet am discutat preț de o oră despre viața și opera marelui alexandrin și despre influența acestuia asupra poeziei române, a generației '80 sau a celei douămiiste. Despre traduceri existente deocamdată în literatura noastră. Despre stilul „tranzitiv” și narativitate. Despre erotica sa de inspirație, adesea, arheologică. Folosind ca pretext poezia kavafiotă și 10 teze compuse de mine (avînd ca unică motivație eliberarea de convenție, spontaneitatea și „adevărul obscur” al textului), am invitat participanții să scrie cîte un poem în timpul șederii în „cantonament”. Versul de unde am pornit, dintr-un volum al Angelei Marinescu, apare ca titlu a două poeme de mai jos. Cîteva au fost scrise *live*, la măsura din curtea Muzeului, în iarba acoperită de rouă, printre relicvele vechii așezări romane...

Sînt nostalgic, deja, și curios cum vor reuși organizatorii, și în special tînărul redactor al revistei *Verso*, Luigi Bambulea, să pregătească ediția a V-a și, dacă nu chiar să depășească, măcar să păstreze bunul nivel al evenimentului din 2009.

Vedere din sala de festivități
Chipuri încruntate de pofta tortului de după-amiază,
Frișca lui care mulțumește sufletul, pofta care face ochii bulbucați
Totul se înregistrează în imagini din hîrtie creponată;

În somnul lui domnului primar îi scapă cîteva icnete
Ele se prăbușesc pe pantaloni,
Le pipăie ca pe bobitele de zahăr, le păstrează în palmă
Pînă la sfîrșitul filmării.

Diana Cristea-Șerban

carmin

iana nu mai e tânără
de vreo patru ani
se pudrează excesiv poartă
mănuși albe de dantelă evită
să-și lase adresa din când în când
primește
vederi de la mama prin
paznicul isidore o anunță
când aduce tutti-frutti carmin dizolvant
din germania
când
îi trimite
încă o soră cu articulații
fragile degete lungi rochii de tul
pentru colecția ei își
plimbă câinele în sandale de cauciuc și
se închide
într-o cutie de carton într-un
muzeu

Marina Evelina Cracană

*"Textul roșu mistic emană
roze toxice"*

în titlul ăsta cuvintele sunt lipite cu bandă
izolieră
așa cum lipea frate-miu cabluri când improviza
prelungitoare

noaptea
pe acoperișul ud
dinții noștri transmit mesaje în limbajul morse
auzim bătăi în ușă
dar
din păcate
nu mai avem bere și nici sticla aia de angelli
nu mai e de mult tânără și angelică
ne-avem doar
pe noi
cu noi
între noi
fără liste/ fără mutații/ fără forme
suntem interstițiile din canon

poți dormi și tu aici
și tot palierul
în câteva minute unim paturile dar peste ochi
nu putem trage jaluzele

domnule ion mureșan
le voi da cuvintelor mele picioare în fund
dacă le mai prind sărind garduri prin manuale
în orice caz
m.e.c vă admiră

am urcat apoi în tren
ca într-un poem postmodern
collega mea de compartiment din Estonia
mi-a dat o pereche de șosete cu motive
tradiționale
pe care n-am să le încălț niciodată dacă
n-o mai întâlnesc

plouă cu nervi
rulota din câmp suferă de reumatism
acum e maro acu trei zile era gălbuie
de pleoape îmi atârnă rufe ude

mă întorc în satul meu ca într-o scoică moartă
pe care mă iluzionez de 19 ani că o înviez
sau că mi-o scot din carnea tălpilor

I n t e r v i u

**Cîteva răspunsuri ale unui
profesionist al juriilor literare**

de vorbă cu istoricul și criticul literar Daniel Cristea-Enache

Ștefan Manasia: - *Dragă Daniel Cristea-Enache, ai deja experiența juriilor și concursurilor literare. Care este utilitatea acestora în „devenirea” literaturii române?*

Daniel Cristea-Enache: - Devenirea literaturii române este o exprimare ce pare emfatică (de aceea, ai și preferat să pui niște ghilimele), dar ea își trage substanța și formele din toate aceste secvențe și episoade aparent disparate: publicarea unor cărți, editarea unor reviste, organizarea unor cenacluri, premiera unor autori tineri sau consacrați... După un timp, când se trage linie și se adună faptele literare, se poate observa cum

directă, nivelul fiecărei cărți apare aproape vizual. De aici și corectitudinea evaluării. E ca la școală, ca la Facultate. Când ai un seminar cu douăzeci de studenți, nu e deloc greu să observi care dintre ei este mai performant.

Șt.M.: - *Ce părere ți-au făcut participanții Întîlnirilor de la Nicula?*

D.C.E.: - Impresia a fost bună; și nu sunt protocolar spunând asta. Din manuscrise s-a putut vedea nivelul general bun al celor selecționați în faza finală, iar lecturile de la fața locului ne-au ajutat să punctăm vârfurile.

secvențele respective se adună și se completează, desenând profilul unei perioade. Sigur, acest lucru nu se întâmplă de la sine. E treaba criticului și a istoricului literar să organizeze faptele discontinue în structuri coerente.

Premiile sunt foarte importante pentru debutanți. La intrarea în spațiul oficial al literaturii, un premiu important acordat unui tânăr talentat contează enorm.

Șt.M.: - *Cît la sută din concursurile literare se desfășoară corect?*

D.C.E.: - Nu pot vorbi decât despre juriile din care am făcut parte. Nimeni n-a îndrăznit să facă „recomandări” și presiuni, cu excepția unor bieți veleitari care oricum n-ar fi avut nicio șansă să ne câștige votul.

Cel aflat în competiție se vede și se știe numai pe el. Noi, trecând prin toate cărțile aflate în concurs, putem compara; iar prin comparația

Șt.M.: - *Crezi că îi va ajuta - fiind vorba totuși de liceeni și studenți - această experiență în viitoarea carieră literară/poetică?*

D.C.E.: - Aș accentua: tocmai pentru că e vorba de liceeni și studenți, participarea la un asemenea eveniment „concuranțial” îi va ajuta să se definească. Imaginea lor despre ei înșiși, despre propriul scris, se ajustează prin imaginea pe care și-au făcut-o niște cititori profesioniști. Și noi avem unele beneficii. Citind și ascultând versuri ale celor mai tineri poeți, încă nedebutați, putem vedea (sau măcar întrezări) viitoarele evoluții de pe scena lirică.

Șt.M.: - Daniel Cristea-Enache, îți mulțumesc.

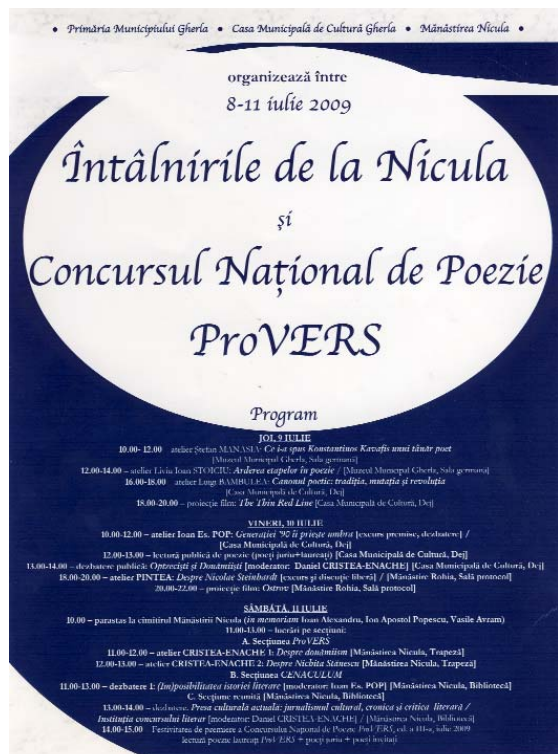
Interviu realizat de
Ștefan Manasia

„A trăi bucuria creării unui serios mediu de lucru cultural”

de vorbă cu criticul literar **Luigi Bambulea**

Ștefan Manasia: - *Dragă Luigi, între 8-11 iulie a. c., a avut loc „cantonamentul” ProVERS, parte a Concursului Național de Poezie cu același titlu. Întâlnirile scriitorilor consacrați și ale celor aflați în preajma debutului s-au desfășurat la Gherla-Dej-Rohia-Nicula, dacă nu greșesc. Cum este să fii organizatorul unui asemenea eveniment? Pe sprijinul cui ai contat?*

Luigi Bambulea: - Așa e, în luna iulie s-a desfășurat cea de-a treia ediție a acestui concurs național de poezie, organizat în cadrul celei de-a patra ediții a **ÎNTÂLNIRILOR DE LA NICULA**.

Pentru a respecta un protocol (pe care, altminteri, l-aș omite cu drag), trebuie să fac o ușoară îndreptare, spunând că organizatorul e Casa Municipală de Cultură, Gherla, în colaborare cu Mănăstirea Nicula, și cu finanțarea Consiliului Municipal Gherla; eu am fost, așadar, coordonatorul proiectului, pe care, iată, îl duc mai departe - într-o evoluție anuală nesperată - deja de patru ani. Iar pentru a-ți răspunde întrebării, voi porni de la ideea unui model cultural: e dificil și, în același timp, riscant, să propui un astfel de model în interiorul programului unui concurs de poezie; nu doar fiindcă totul poate deveni un fiasco din care participanții să priceapă prea puțin (de nu cumva să simtă că au pierdut un timp util altor lucruri), dar ai permanent teama de-a nu reuși să catalizezi energiile spre ceea ce consideri a fi un astfel de model cultural, al cărui profil se conturează prin ceea ce aduce cu sine fiecare scriitor important, ca și, cu o pondere culturală mai scăzută, dar cu o pondere spirituală mai ridicată, fiecare tânăr laureat. Trecând, însă, peste emoții și riscuri, cred că a fi coordonatorul acestui proiect presupune câteva lucruri importante: a oferi o viziune proprie de proiect cultural, a fi pricina întâlnirii și cunoașterii unor persoane și personalități cu prezent sau cu viitor cultural importante, a suferi dezamăgirea unor ediții stângace, a trăi bucuria (precum în acest an) a creării unui serios mediu de lucru cultural și a unei înalte atmosfere de comunicare și

cunoaștere, dar și a-ți verifica slăbiciunile, capacitățile, limitele și disponibilitățile. Firește, a obosi și a te obosi peste măsură, ca și a cădea din situații limită în dificultăți; dar acestea fac parte în mod firesc din agenda de lucru a oricărui coordonator de proiect. Rezumând, îți răspund că a fi organizatorul unui asemenea eveniment (spunea Daniel Cristea-Enache: „**A fost cu adevărat un Eveniment!**”) e ca și cum te-ai face (zicea Pavel) **tuturor toate, ca măcar pe unii să-i dobândești**.

Șt. M.: - *Cum a influențat anul acesta de criză economică bugetul ultimei tabere ProVERS?*

L. B.: - Nu l-a influențat sub nicio formă, iar aceasta spre bucuria mea. În primul an, bugetul ProVERS a fost de 4900 RON, în cel de-al doilea an a fost de 8900 RON, iar anul acesta de 9000 RON. Se poate observa, prin urmare, că beneficiaz de sprijinul lăudabil al Primăriei Gherla și al Casei Municipale de Cultură a aceluiași municipiu, care au înțeles necesitatea unui buget rezonabil pentru un proiect cultural ambițios. Firește că, dacă aș dispune de un buget dublu, ProVERS ar depăși în valoare (fiindcă, pentru mine, amploarea nu e relevantă, sau e, cel puțin, un efect - colateral - al valorii) toate manifestările de acest gen din spațiul cultural român. Iar aceasta fiindcă, fie și numai cu 9000 RON, dacă ești decis să nu dispui capricios de această sumă, sau să nu remunerezi pe nimeni în regim clientelar sau să nu dorești a rămâne îmbucurătoare sume în urma încheierii proiectului, poți realiza lucruri necesare și, până la urmă, firești într-un astfel de eveniment: premii consistente, remunerări rezonabile, „infrastructură” lăudabilă a proiectului. Dintr-un alt punct de vedere, trebuie să recunosc că sunt în asentimentul lui Caius Dobrescu, ce răspundea, de curând, unei anchete din *Cultura*: „E de neimaginat ca o țară în care o bună parte a populației trăiește într-o mizerie de lumea a treia să aibă îndreptățirea morală de a investi masiv în promovarea literaturii sale.” Perioadele de recesiune economică trebuie să genereze o anumită discreție socială a culturii (în sensul necesităților ei financiare, iar nu în acela al funcției de „tampon” social, pe care l-ar putea îndeplini); cred, prin urmare, că nu a deplânga situația bugetelor culturale la nivelul țării și al județelor e cazul, ci a decide care proiecte au prioritate valorică, urmând a investi în ele, în detrimentul altora, care au fost și sunt susținute exclusiv pe rațiuni de amicitie sau interese politice, iar nu pe baza unui calcul clar de impact cultural și de capital de imagine considerabile.

Șt. M.: - *Pentru că interviul nostru va apărea în suplimentul educațional al Tribunei, te întreb care este funcția subtilă, creativ-educativă a unei asemenea manifestări? Ce rol crezi că au atelierile, dezbaterile, viziunile de film în cadrul unor astfel de întâlniri?*

L. B.: - Vorbeam deja despre modelul cultural pe care îl propune un proiect de genul celui pe care îl discutăm; dar orice model cultural conține și un model paideic, deci o introducere și o

inițiere (maieutice sau dialogice) în cunoaștere (sau, mai exact, în conținuturi restrânse ale cunoașterii). Nu sunt atelierile pe teme pre-stabilite (coordonate de membrii juriului), dezbaterile organizate cu scriitori și critici invitați, proiectiile unor ecranizări serioase, lecturile publice de poezie sau vizitele organizate puncte ale unui program în esența lui educativ? Până la urmă, cred că adevărata miză a aceasta este: aceea de a le oferi tinerilor laureați (în care e investit un capital de încredere ca în niște viitori valoroși poeți) un spațiu de dialog cultural, în care ideea competiției trece într-un plan secund, impunându-se comunicarea substanțială a unei viziuni culturale, a unui model paideic, a unui model cultural și a conținuturilor lor corespunzătoare. Fără astfel de obiective, personal găsesc zadarnic orice concurs literar sau orice altă (formă de) competiție culturală.

Mărturisirile unui insider: strategiile de popularizare a concursului/ etapele jurizării

Șt. M.: - *Cum a fost participarea? Câți tineri poeți au trimis texte la concurs? Cine și cum a făcut selecția preliminară și jurizarea finală?*

L. B.: - Observ că alte concursuri naționale de poezie (mă refer și la unele cu o tradiție strivitoare, precum **Nicolae Labiș**, care în curând va împlini patru decenii) au aproximativ 70-80 de participanți anual. Aceasta când numărul - precum la unele concursuri realmente provinciale, dar autointitulate „naționale”, când nu „internaționale” - nu e de-a dreptul ridicol, nereușind să atingă măcar cifra de 30-40 de participanți. Din punctul meu de vedere, lucrurile stau altfel. Cea dintâi ediție a concursului e strâns, dacă nu mă înșel, 118 grupaje poetice; cea de-a doua ediție în jur de 160; anul acesta am avut 210 participanți (la secțiunea „grupaj de poezie”), ceea ce înseamnă, bineînțeles, o mediatizare foarte serioasă (pe care o realizez eu însumi, și mărturisesc că nu găsesc ceva foarte dificil, decât, eventual, ceva obositor, în a face în așa fel ca orice județ să aibă măcar un anunț - sunt județe unde au apărut 5 astfel de anunțuri - privind concursul ProVERS și condițiile participării). Firește că dintre acești peste 200 de tineri, din punctul meu de vedere sub 50 au realmente legătură cu poezia, sub 20 scriu o poezie publicabilă, sub 10 sunt tineri poeți și sub 5 pot debuta apreciabil într-un volum. Preselecția o realizez eu însumi, și e vorba de două sau trei zile de lectură serioasă a tuturor grupajelor, de notare și de trimitere în finală a celor care obțin o notă de 6,5 (întrucât în jurul acestei medii se ridică un poem, în ce mă privește, la decența unui text afixabil în fața juriului). Anul acesta am calificat abia 20 de grupaje în finală; acolo totul s-a jucat pe cartea ultimă a mediei fiecărui membru al juriului. Daniel Cristea-Enache (președinte), Ioan Es. Pop, Liviu Ioan Stoiciu, Ion Mureșan, Nichita Danilov, tu însuși, Ștefan Manasia, au (ați) jurizat, în parte, timp de 2 săptămâni, trimițându-mi ulterior borderoul completat și realizând, prin medie, ierarhia finală. Sunt astfel anunțați cei șapte laureați ai ProVERS, însă nimeni, până în ultima zi a cantonamentului, nu știe - firește, cu excepția mea - ierarhia propriu-zisă a acestor șapte laureați. Aceasta, pentru a evita orgoliile sau resentimentele care ar dăuna mult atmosferei celor patru sau cinci zile petrecute exclusiv în spiritul dezbaterilor, al atelierelor, al comunicării. Așa s-a întâmplat că, în

urma preselecției, a jurizării și a frumoaselor zile petrecute împreună (juriul, laureații, organizatorii, scriitorii și criticii invitați), o poetă adevărată, precum Medeea Iancu, a obținut Marele Premiu și Premiul Uniunii Scriitorilor din România, filiala Cluj. Grupajul ei premiat – sau, permite-mi să fiu impresionist, tulburătoarele ei poeme – au certificat, justificat și legitimat întreaga „infrastructură” a proiectului, precum și energiile pe care le-am cheltuit (nu, mai degrabă le-am investit) în organizarea ProVERS.

Șt. M.: – Care sunt punctele forte, dar și cele slabe (dacă există) ale ediției de anul acesta?

L. B.: – Sunt mulțumit pe deplin de calitatea morală a laureaților, de felul lor matur și responsabil în care s-au implicat în proiect, ca și de valoarea lor poetică, depășind, cred eu, în mod vizibil media valorii poetice a laureaților ediției din 2008. Totodată, modul în care juriul a colaborat și s-a lăsat coordonat demonstrează, spre onoarea și bucuria mea, că au crezut în acest proiect, în această idee și în viziunea mea managerială. Nu doar jurizarea – realizată atent și implicat –, dar prezența în sine și coordonarea atelierelor mi-au demonstrat seriozitatea, efortul, pertinena și afecțiunea pe care fiecare le-a adus cu sine în proiect (comparabile, în raport cu juriul din 2008, poate doar cu atitudinile profesorului Ion Pop și ale poetului Ioan Pinteș). Deși toate acestea nu îmi aparțin în mod direct, le consider, totuși, cele mai importante câștiguri ale ediției actuale a ProVERS. Firește că atelierelor în sine (care au avut teme întinse de la Kavafis, la arderea etapelor în poezie, la nouăzecism, la canonul poetic, la Nichita Stănescu sau la optzecism), ca și afirmarea câtorva tineri realmente talentați, sunt lucrurile care vor rămâne, rezistând tuturor edițiilor următoare. În

sfârșit, cu o adnotare de subiectivitate, nu mă abțin să nu trec de partea câștigurilor premierea Medeei Iancu, a cărei poezie depășește cu mult convenționalismul non-convenționalismului ultimilor ani, provenind dintr-o autentică înțelegere dureroasă a lumii („Mama se vedea înaltă cât un salcâm și când am spus salcâm m-am uitat primprejur fără să văd salcâmul.”: iată, Ștefan, ce expresie plină în același timp de tristă maturitate, de candoare și de total nepatetic tragism, aparținând unui tânăr de abia 23 de ani). Cât despre aspectele mai puțin pozitive ale acestei a treia ediții a ProVERS, pot spune doar că ele nu au fost vizibile, fiind legate mai degrabă de ceea ce am numit „infrastructură” proiectului, și care, pe cât a fost posibil, au avut efecte minime asupra cantonamentului. Totuși, eu aștept un prietenesc ajutor, pentru completarea acestei rubrici a scăderilor, din partea celor ce au participat direct la proiect, fără, însă, a fi pe subiectiv-implicata mea poziție birocratică. Oricum, au fost momente în care – cel puțin când am coordonat atelierul meu, în marginea temei canonului, sau când am intervenit direct în dezbaterile critice și teoretice – m-am simțit nu doar organizator, ci și participant al ProVERS; mărturisesc că nu mi-a displicut ceea ce am văzut din acea poziție.

Șt. M.: – De ce crezi că o manifestare ca ProVERS are succes tocmai într-o localitate mică, iar nu într-un centru cultural important?

L. B.: – Să existe într-adevăr o legătură între poziția sau importanța locației și reușita proiectului? Dacă da, aș găsi-o în faptul că o comunitate locală restrânsă poate cataliza mai ușor energii și fonduri în direcția unei optime implementări a unui proiect, spre deosebire de contextul dezarticulat, atomizat și politizat al unui centru cultural precum Clujul, Iașul, Bucureștiul. Eu însumi pot convinge mai ușor o

comunitate precum aceea a Gherlei de necesitatea finanțării unui proiect cu capital de imagine național, fapt care, într-un argument al unui proiect înaintat Consiliului Local Cluj, nu ar avea o relevanță specială. Din alt punct de vedere, însă, dacă aș organiza altundeva ProVERS, m-aș asigura că are același „succes” precum la Gherla. Să nu omitem nici faptul că, organizat în cadrul ÎNTÂLNIRILOR DE LA NICULA, concursul beneficiază și de capitalul de imagine al Mănăstirii, cunoscută atât ca centru spiritual al cultului ortodox al Fecioarei, cât și ca centru cultural al icoanei pe sticlă, și, peste puțin timp, al unui organizat studiu în domeniul patristicii.

Șt. M.: – Ce sfaturi poți să dai unui tânăr care ar dori, la rândul său, să organizeze un astfel de eveniment?

L. B.: – Iată o întrebare care mă onorează, dar căreia, pentru a o onora la rândul meu, ar fi de dorit să nu îi răspund. Trebuie să dau sfaturi? Sunt eu în măsură să le dau? Nu e chiar viziunea pe care am desfășurat-o (indirect, dar detaliat, în proiectul propriu-zis, respectiv direct, dar sintetizat, în acest dialog al nostru) ceea ce ar conta pentru cineva care ar dori să înțeleagă premisele mele pentru un proiect cultural pertinent? Nu e încercarea mea de a găsi „tineri muncitori de foc” și de a-i include într-un „antrenoriat cultural”, ca premisă a „performanței culturale”, miza majoră și aspectul cel mai important ale unui model cultural și ale unuia paideic, ce stau la baza unui proiect cultural necesar? Poate că de la astfel de premise (nicasiene) ar trebui început răspunsul – el însuși o întrebare dezbateri – al acestei ultime întrebări.

Interviu realizat de
Ștefan Manasia

P o e m e l e l a u r e a ț i o r

Carmen Păduraru

huber 1

huber are ochii închiși
și-și mângâie la ora ceaiului ghețele cu palma
viața lui se desfășoară mereu între o oră de prânz
și una de seară
în care numără pătratele de pe o cutie de șah
scorojită și lucitoare
pe huber nu l-am inventat eu bineînțeles
e personajul lui kafka, lui musil, lui broch, al
noilor epopei scandinave, al tuturor
de fapt huber nici nu e personaj
când își începe ziua i se clatină ochii-n orbite
își umple cearcănele cu sare
și își înghite apoi umoarea sărată până simte
nevoia să-și dea pielea
cu cremă de mango verde
care-l face să miroase ca sexul femeilor proaspăt
spălate și pline cu haine
dar huber nu se poate mirosi pe sine
dimineața devreme cresc pomi lichizi pe metri
pătrați ai casei pline de ochii ei lungi și
neteziți cu pila
ziarele puricesc toate aceeași știre a apartamentu-
lui închis cu cheie și nimeni nu le citește
lânzeala din jur seamănă cu o seră în care se
cultivă arbori de cauciuc și de cafea
arbori cu fructe de apă fiartă

până și soarele rânced se scurge într-o jumătate a
paharului cu apă murdară și cuburi de
praf
mâinile ei se-ntind și se strâng ca șerpilor care
danseză frecându-și burțile de ciment
sunt albe moi și concrete
huber își potrivește ochelarii pe nas și se face că
începe o nouă zi

Adrian Diniș

Cercul poezilor anonimi

Mă numesc adrian și au trecut ani buni de când
nu mai scriu
îmi pare rău chiar dacă e greșeală tot ce fac
și mă consider degeaba genial ca nu știu câte
alte milioane de oameni din lumea asta și
din cealaltă.

Așadar am reușit primul pas spre vindecare,
chiar dacă nu vreau, încă simt nevoia
și îmi înfig acul în degete ca la un paralizat până
curge sânge
mici pârâiașe, apoi cascade, dar nu mai simt
nimic.
Și nici cel mai puternic drog din lume nu mă mai
ajută.

Când văd o femeie dulce ca mierea
pun un roi întreg de viespi în urmărirea ei, să îi

țină trena mai întâi.

Am rămas cu mișcarea teatrală, acrobațiile de la
circ
privesc ore în șir porumbeii de pe liniile de înaltă
tensiune.

Când ursul hibernează bătaile inimii îi sunt
încetinite
așa s-a întâmplat și cu mine. Furia s-a domolit,
apoi a dispărut și mă simt ca o legumă.
Sunt slab, dar numai cât o plantă carnivora.

Prin ce am trecut, recapitulez repede în minte,
viața într-o secundă prin fața ochilor și
nu regret nimic, în afară de momentele
de lașitate
pentru care n-am să mi-o iert nici la
Judecata de Apoi
când mă vor ispiti Câmpiile Elizee și cazanul
cu smoală.

Vreau să-i ajut pe cei nou-veniți să deschidă ochii
înainte s-o facă într-un sicriu, îmbălsămați
și îmbrăcați la costum când doar tortura
de-a fi îngropați de vii mai poate veni.

În copilărie eram un sălbatic, cu timpul m-am
domesticit
atunci uram subiectele despre fete, dar când
mi s-a arătat
minunea ce se ascunde în specia lor, mult mai
târziu
decât la ceilalți, am trecut de la ură la iubire
și mai ales la o teamă curioasă, plină de respect.

Încă de când am văzut cum le ies din blugi
chiloții
când nu au mijlocul acoperit cu fluturii de pe ei
primate zburătoare dominante din universuri
multicolore, care zburau în toate direcțiile
pe axa planetelor, a stelelor sau a voinței mele
care era făcută praf.

Dar când se întorceau spre mine teama ridicată la
puteri exponențiale
creștea și prindeau viață fluturii-cap-de-mort,
despre care mai târziu am aflat că simbolizau
sufletul.
Și mai prindeau viață capul de schelete de pe tri
coul ei

și deși părea că mă holbez cu nerușinare
la sânii ei
nu mă puteam gândi la altceva decât la moarte
și tristețe
și la cum o să mă părăsească mai ales că
toate tipele
aveau un zâmbet, pisică de Cheshire,
care îmi făcea

paranoia mea perfect justificabilă. Știam că sub
rujul ăla
se ascunde sângele din care își trag vrăjitoarele
tinerețea,
dar cel mai diabolic plan din lume la care am
putut să mă gândesc
eră că toate plănuesc în secret cum să se
despartă de mine.

Frica de fluturi amestecată cu frica de păianjeni
de aia n-am putut să iubesc pe nimeni în afară de
cea care presimțeam c-o să mă facă să sufăr
cum nimeni altcineva toată viața ca după un
picior amputat,

cea care avea să aprindă lumina să omoare
țânțarii
și din când în când fluturii strânși în jurul
becului.
Până la urmă nu știu ce caut eu aici și de ce vă
spun toate astea,
alții au probleme mult mai grave decât mine.

Diana Cristea-Șerban

sofa/r song

vânzătoarele de la madame titine cred că
am multe cămăși de noapte
ștrampi cu plasă
pantofi cu toc
julien mă aduce până la scara blocului/așteaptă
să se trântescă ușa deschisă
și numără patruzeci
și șapte de secunde
sună la interfon
se asigură că nu m-am înălțat
cu niciun hoț/violator/drogat/vecin
vorbim trei minute până se întrerupe
despre lifturi blocate între etaje
îi e cam frică să apese pe buton se electrocutează
când urcă pe scări
îi bate inima atât de repede
încât o aud dacă stau cu urechea lipită de ușa
i-am spus să nu-și mai stingă țigara
pe soneria mea
altfel ne despărțim
se debarasează de geantă ca-ntr-o aruncare
cu ciocanul
îmi sparge ochelarii cu ramă patrată
și râde
e convins că vânzătoarele de la madame titine
știu tot ce facem

jacqueline

mă urmărește dimineața
când spăl tricouri în chiuvetă poartă
o rochie lăbărată de la second/ de douăzeci
de ani
ascultă patti smith și se întâlnește cu
tot-felul-de-indivizi
de la care păstrează amintiri/ ambalaje
de ciocolată/
pungi de hârtie/ fotografii polaroid/
doarme pe canapeaua din bucătărie
când îi atrag atența că e prea aiurită uită
aragazul aprins toată noaptea mâncăm
savarine cu frișcă vegetală în fiecare vineri
seara în l'accordéoniste îl cunoaște pe
barman
vorbesc într-una despre lautrec
și klimt duce gunoiul o dată la două zile întinde
rufele încălță pantofii găsiți în pod și
insistă că nu e deloc complicată

Ionuț Pătrașcu

ne e tot mai sete
și golim sticlele până sună
- ca Popescu - a clopot
apoi facem libațiuni
pe care cimentul rece ni le refuză
ceilalți nu-nțeleg
și se-ngrămădesc în patru labe
să ne soarbă berea de pe jos
unde ești, Dumnezeuule, vino să ne salvezi,
să ne mântuiești la super-ofertă
să ne plătești factura la lumină
și să ne calci cămășile pătate,
scoate-ne la o bere din când în când

Marina Evelina Cracană

cearcăne

mi-e frig
veneile îmi despart în piele banchize
sub care oasele hibernează ca niște ciudate
animale polare
cu două perechi de buze
mușcând la încheieturi unele din altele
azi dimineată cu cearșaful pe cap și tâmpla
cusută în palme
scriu fără cuvinte/
săptămâna asta zilele mi-au atârnat
agățate de coaste ca niște haine second-hand
mi-am ascuns ochii prin buzunarele lor sparte
viața mi-a scăpat prin căptușea
o pereche de chei
pe care le caut disperată
chiar dacă n-am o ușă pe care să o descui cu ele
nu pot
sunt pentru cuvintele mele
un fel de tentație a abisului/ un ștreang/
o tăietură în aortă/
o narcoză/ o hemoragie
se opresc în palmele mele cu ochii spumegați
de puroi
târâindu-se către unghiile ca niște lame cu tășuri
multiple
nu le am azi și nu le pot avea
și-mi plesnesc sinusurile de absența lor

am să mă îngrop în patul ăsta
care mi-a exilat poemele
am să sfâșii burțile pernelor violate
în fiecare noapte de subconștientul meu obez
care-și poartă întotdeauna blugii fără curea

geamurile sunt intacte dar
lumina s-a izbit de ochii mei ca un obiect
contondent

ar trebui să mă scol
să mă spăl pe față dar
e numai o baltă de apă în cadă și robinetul
râgâie uscat
nu pot

Medeea Iancu

calmul frigul căldura isteria frica

(fragment)

și ce o să vorbești cu ea, mă întrebă
de altfel eu arăt bine, zic, trebuie să-l lămuresc
să-i spun ce și cum a fost ce și cum este
deși nu o să mă creadă
o să fie gelos o să mă urască
știu că el mă va ucide.
am întâlnit-o într-o zi când ieșeam din
apartamentul meu
să iau piine.
o franzelă pentru masa de prînz pentru sfînta
foame a Domnului meu.
ieșise înaintea mea și fusta îi atingea încheietura
genunchilor
și pielea ei transpira toată odată cu a mea.
nici nu a întors capul.
am salutat-o în gînd și mi-a răspuns.
mă gîndeam deja cum aș putea intra în vorbă
cu ea
despre ce am putea vorbi.

și pulpele ei lăsau în urmă goluri în care eu
respiram
dragostea nu face decît să te răstignească să-ți
pună oțet pe buze
și de fiecare dată cînd piciorul ei atingea asfaltul
mîna ei se întorcea și mă biciuia
asta mă excita mă exalta din nou transpiram
ca un porc
gîfiam doamne iartă-mă de fiecare dată cînd mă
vei pedepsi mă voi gîndi la ea
și te voi iubi și mai mult.

din ce în ce mai mult
ea mă știe. ea mă știa.
am vorbit despre vreme. mi-a dat o hîrtie dintr-un
carnețel foarte mic
o hîrtie albă ca fusta ei și mi-a scris numele;
am revăzut-o în fiecare zi. apoi am chemat-o la
mine și i-am zis că o iubesc.

însă din nou a început frica. mă pune în cadă și
peste mine lăsa trupul ei și frica mă-sii
mă sfișia
nenorocita voia să măucidă frica groazei frica
morții și a paștelui
să plece de la mine
să mă ușureze să mă cuprindă să nu mă lase
niciodată
niciodată să mă devasteze doar slăbiciunea și
mizeria aia de iubire
pentru că domnul meu este un alt chip
domnul meu are un alt chip.

Studiu de caz

Revistele pentru copii ale României comuniste Învățământul “pionieresc”

Ioana Iura

Căderea comunismului în țările europene a determinat un interes deosebit pentru cele mai diverse dimensiuni ale totalitarismului de coloratură comunistă. Imediat după sucombarea regimului, s-a dezvoltat o mișcare intelectuală amplă care și-a propus să interogheze strategiile perfide pe care un regim politic le poate declanșa, astfel încât să altereze ființa lăuntrică a unui întreg popor. Una din aceste tehnici pernicioase este manipularea, mai precis, manipularea prin cuvânt. Propaganda și dezinformarea au fost folosite dintotdeauna de actorii politicului pentru a manipula masele și a le folosi în interes propriu. Dacă cititorii mai mult sau mai puțin profesioniști au dezvoltat propriile strategii combative ca răspuns la agresiunea regimului, realizând ceea ce a devenit cunoscut sub numele de rezistență prin cultură, adevăratele victime ale manipulării și propagandei au fost, după toate aparențele, un public mai puțin instruit și exersat într-ale discernământului, pe de o parte, și copiii, cei mai vulnerabili destinatari, pe de alta.

Operând o semnificativă îngustare a ariei de referință, focalizăm, dintre periodicele dedicate celor mai tineri dintre lectori, revista *Cutezătorii*. În încercarea de a identifica în ce măsură conținutul acestei reviste a fost marcat de idealul disciplinării, uniformizării și îndoctrinării “vlăstarelor”

patriei, un aspect ce merită a fi reținut vizează statutul învățământului, așa cum este el reflectat în paginile *Cutezătorilor*.

1. Munca elevului e învățătura

Pionierul este, fără îndoială, un elev excepțional. Așa cum omul nou face totul la superlativ, pionierul își asumă activitatea sa fundamentală (învățătura) la modul cel mai responsabil. Celebrul îndemn “Învățați! Învățați! Învățați!” își găsește explicația în adevărata manie a muncii în care comuniștii sunt datori să trăiască, or cum munca elevului este învățătura, aceasta, și nu altceva, trebuie să fie “truda de căpetenie, sarcina primordială, activitatea care se cere a fi făcută la cele mai înalte cote ale performanței”. Elevii află că a învăța este “verbul muncii cotidiene de elev”.

Societatea comunistă se recomandă drept una aflată sub imperativul muncii continue și înflăcărate. Munca este percepută ca o obligativitate și controalele forțelor de ordine aveau drept obiectiv sancționarea, în conformitate cu prevederile Codului penal, a celor care se sustrăgeau și care erau anatemiști ca “paraziți sociali”. Munca l-a făcut pe om și munca îl va face pe omul nou, erau de părere comuniștii. Munca se

metamorphozează în adevărata rațiune de a fi. Duminicile și sărbătorile își pierd vechiul rost, odihna devine și ea activă – “sărbătorim prin muncă”.

Dincolo de obligativitate, omul trebuie să învețe să îndrăgească munca, întrucât “munca este factorul hotărâtor în procesul formării conștiinței înaintate, revoluționare; numai prin muncă se afirmă, se dezvoltă și se desăvârșește omul nou”. Munca nu este niciodată lipsită de încărcătură ideologică, de semnificații suplimentare: “Azi, răspunderea de a munci pentru țară este cea mai înaltă îndatorire a fiecărui cetățean, a întregii națiuni. Cea mai elocventă expresie a iubirii de țară o constituie faptele de muncă.” În era comunistă țara se schimbă din temelii și toate aceste metamorfoze nemaîntâlnite sunt rezultatul muncii clasei muncitoare, a țărânimii, intelectualității, a întregului popor, deci și a școlărilor patriei. Exigența transformării benefice constituie temeiul unuia dintre principalele obiective ale societății comuniste: așa-zisa educație prin muncă și pentru muncă. Pionierii sunt încurajați să gândească în acest spirit și sunt apreciați atunci când o fac.

Asemenea apologii ale muncii nu sunt nici pe departe rare. Copiii, trăitori într-un “climat de muncă însuflețită” realizată “cu dragoste și mândrie”, rezonază la aceste imbolduri, astfel încât următoarea afirmație aparținând unui elev de clasa a VII-a nu trebuie să mire pe nimeni. Acesta își exprimă la modul aproape patetic dorința de muncă permanentă: “Ah, dacă n-ar fi noaptea, dacă n-ar trebui să dorm, câte n-aș mai face! Dar și așa, sper că într-un an, doi să ating nivelul de cunoștințe matematice ale unui absolvent de facultate”.

2. Dimensiunea militară a învățământului

În comunism, totul are caracter militar, deci inclusiv învățământul. Nicolae Ceaușescu introduse pregătirea militară în programul cetățenilor, fapt subordonat concepției de război total de apărare a patriei, condus de comandantul suprem Nicolae Ceaușescu. Viitorul urma să fie impresionant: “ca un singur om, toți cetățenii României, de la mic la mare, urmau să lupte împotriva inamicului.”

Învățământul, așa cum este gândit în comunism și cum este propovăduit de revista ce face obiectul interesului nostru, activează o pregnantă dimensiune militară.

3. Procesul de învățare înțeles ca o cucerire a teritoriilor spiritului

Discursurile cu privire la învățământ sunt împânzite cu termeni din sfera semantică a asaltului militar, a cuceririi. Iată cum sună un tipic îndemn pionieresc: "(...) să fim buni colegi, să luptăm ca pentru noi toți, fiecare zi de școală să fie o izbândă." Fiecare disciplină școlară, dar și fiecare activitate mai mult sau mai puțin colaterală, reprezintă obiectul unei înverșunări de reală sorginte militară. Nu trebuie să surprindă, deci, luarea de poziție a unui elev care amintește "bucuriile pe care le încerci în luptă pentru cucerirea unei redute, fie că această redută se cheamă dobândirea de noi cunoștințe într-ale literaturii, matematicii, istoriei, fie referindu-se la construcția unui aeromodel, la un spectacol de teatru, ori la simpla dezlegare a unui rebus."

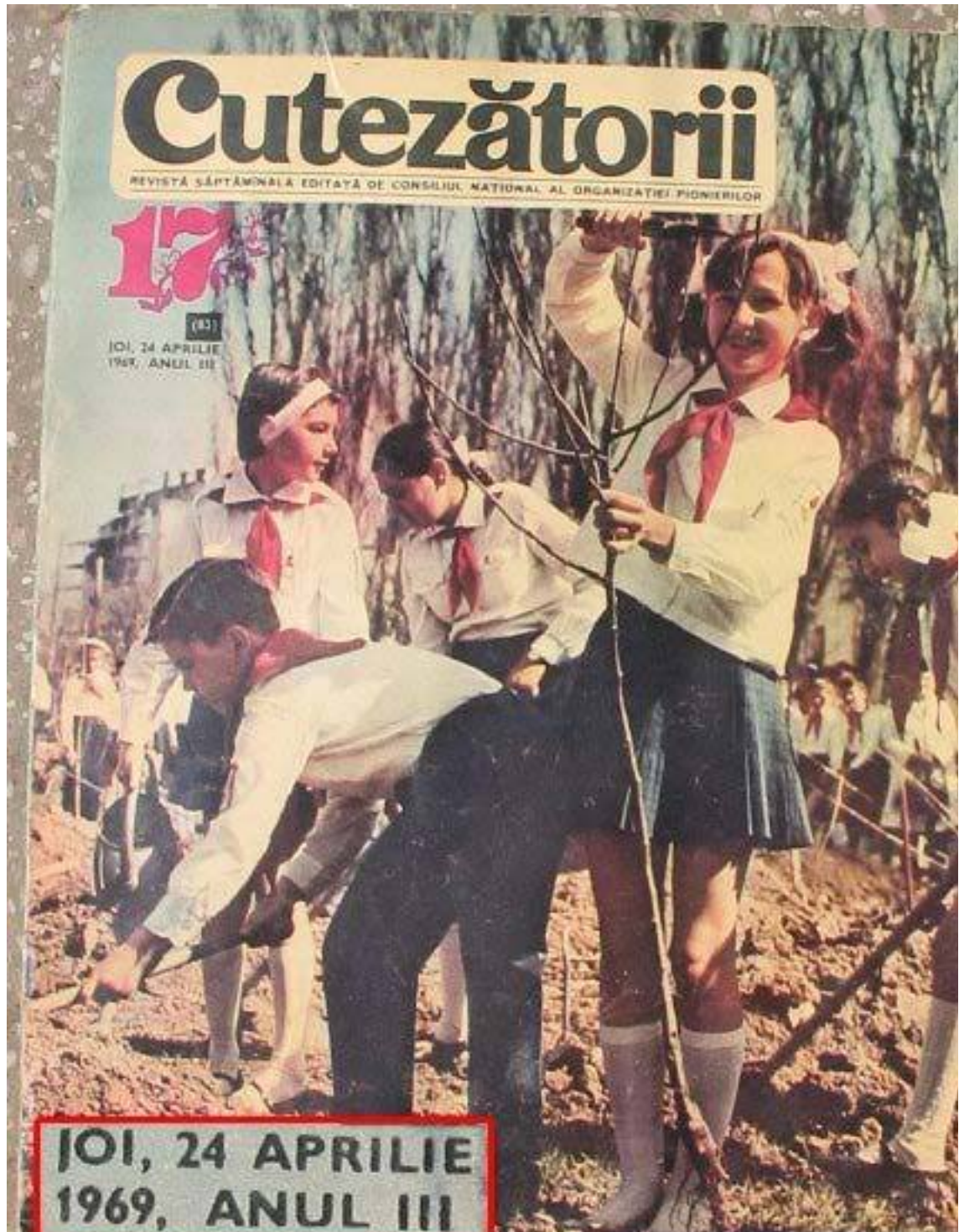
4. Datoria de a învăța

A fi pionier echivalează cu o datorie, afirmă una din numeroasele axiome ale comunismului. De vreme ce Partidul și orânduirea comunistă furnizează un context benefic celor mai tineri dintre cetățeni, aceștia trebuie, în semn de recunoștință, să adopte tipul de comportament (școlar, în acest caz) "sugerat". Exigența este formulată clar într-un articol din 1989: "Disponând de minunate condiții de muncă, viață și învățură, unica și marea răspundere a copiilor țării este de a se pregăti temeinic pentru viitor". Actul de a învăța capătă un caracter ideologic, devenind "prima și cea mai importantă îndatorire patriotică." Elevilor le este inculcată cu multă abilitate ideea de datorie, ideea că au de răspuns unor expectanțe, după cum bine reiese din subtitlul unui articol: "(...) de la noi, cei care avem acum 14 ani, ce așteaptă oamenii?" Elevii se străduie să răspundă cât mai bine datoriei care le revin ca pionieri, îndatoriri, menționate, de altfel, în documentele Congreselor Partidului, astfel încât ei "se angajează" să-și îndeplinească exemplar îndatoririle, să muncească cu dăruire, să învețe temeinic, să-și afirme spiritul creator, astfel încât "să facă cinste Organizației pionierilor, să fie la înălțimea cerințelor acestui timp eroic al patriei".

5. Jurământul

Un moment de maximă importanță în viața oricărui elev este reprezentat de ceremonia de primire în Organizația de pionieri. La primirea în rândurile pionierilor, onoare ce revenea copiilor de clasa a II-a, care erau primiți în rândurile organizației de cei de clasa a IV-a, școlarii depuneau angajamentul. Acesta suna astfel: "Eu, ...(numele și prenumele), intrând în rândurile Organizației Pionierilor, mă angajez să-mi iubesc patria, să învăț bine, să fiu harnic și disciplinat, să cinstesc cravata roșie cu tricolor".

Ceremonie solemnă, de mare încărcătură emoțională, dar și de conștientizare a responsabilității, momentul e construit, în mod cât se poate de transparent, pe tiparul jurământului militar. Iată o descriere patetică a evenimentului, aparținând unui observator: "Într-un colț, 40 de copii, cei mai buni din școală, așteaptă cu emoție să rostească *Jurământul* pe care-l știau cuvânt cu cuvânt. În bănci, părinți, colegi de clasă, cu aceeași nestăpânită nerăbdare urmăresc desfășurarea solemnei adunări (...). Jurământul

este rostit clar, hotărât. Primele cravate roșii împodobesc chipurile îmbujorate ale copiilor. Câteva mame lăcrimează de fericire văzând cum o părticică din steagul roșu al partidului flutură la gâtul copiilor lor."

Jurământul pionieresc nu este nimic altceva decât unul din numeroasele ritualuri comuniste ce îndeplinesc funcțiile consacrate ale ritualurilor din orice tip de societate. Nimic mai firesc, așadar, decât creșterea numărului ritualurilor de inițiere în grupurile și instituțiile sociale (intrarea în grădiniță, apoi în fiecare an școlar și mai departe, până la sărbătorirea pensionării).

6. Distincții militare

La câțiva ani de la înființarea Organizației Pionierilor, în orașele cu un număr mare de elevi s-au construit case ale pionierilor, iar la București a fost ridicat Palatul Pionierilor (astăzi Palatul Copiilor). Organizația Pionierilor acorda, celor mai merituoși membri ai săi, distincții individuale și colective. Cele individuale erau: tresele, titlurile *Pionier de frunte*, *Cutezătorul*, *Pionier fruntaș în munca patriotică*, *Meritul pionieresc* și insigne pe genuri de activitate. Cele colective constau în diplome cum ar fi: *Unitate fruntașă*, *Detasament fruntaș* și *Grupă fruntașă*.

7. Statul asigură pionierilor condiții excepționale

A fi pionier, a învăța este nu doar o datorie patriotică, ci și o modalitate elementară, minimală prin care copiii își exprimă recunoștința pentru "condițiile excelente" de instruire, de muncă și de viață pe care Partidul le pune la dispoziție pentru a-i instrui în spirit revoluționar.

Noua organizare socială se angajează să elimine analfabetismul moștenit de la predecesori (valabil, aflăm, pentru un sfert din populația României), astfel încât într-un articol din 1989 cititorii sunt informați că: "în România socialistă (...) dreptul la învățură este garantat la nivelul întregii noastre societăți, pentru toți tinerii și copiii de vârstă școlară. (...) S-a asigurat de mai multă vreme generalizarea învățământului de zece ani, iar din 1990 se va trece la generalizarea învățământului de doisprezece ani."

Atenția și dragostea conducătorilor pentru vârstarele țării se concretizează în impresionantele investiții și fonduri alocate de stat pentru dezvoltarea în școli a unei baze materiale deosebite, pentru repartizarea unităților de învățământ în mod armonios pe întreg teritoriul țării, fapt ce pare să-l îndreptățească pe autorul articolului să afirme cu tărie faptul că școala românească ar fi "recunoscută ca una dintre cele mai moderne și mai complexe din lume", convingere corespunzătoare

toare unui alt mit de largă răspândire în epocă, cel al școlii românești competitive.

Un elogiu al acestei baze materiale care permite elevilor să-și cultive aptitudinile, să-și manifeste spiritul de creativitate îi prilejuiește gazetarului Ion Crânguleanu vizita în legendarul Humulești, care încetează să mai fie doar legendar și se ancorează în realitatea cea mai actuală: "închipuiți-vă 20.000 de cărți, câte are biblioteca școlii, în mâinile celor 750 de tineri studioși activând în cabinetele de științe sociale, în laboratoarele de fizică și chimie dotate cu toată aparatura modernă pentru învățământ. Cabinetul de limba și literatura română e un adevărat teritoriu al minții, al învățării moderne a literaturii (...). Sălile sportive (...), terenul bituminat, sala de gimnastică, pista aplicativă sunt adevărate arene de lansare a tuturor talentelor."

Toate aceste binefaceri care se datorează Partidului și la care se adaugă distribuția de manuale gratuite, înființarea de cluburi și ateliere care funcționează paralel cu sistemul de învățământ sunt menite să inducă tinerilor cititori ideea că datorează recunoștință și supunere Partidului, cel care le-a deschis porțile școlilor și ale instituțiilor de cultură și le asigură o înaltă calificare și pregătire multilaterală.

8. Legătura învățământului cu producția. Interesul pentru viitoarea meserie

Unul din motivele de mândrie ale comunismului constă în pretenția sa că propune un tip de viață armonioasă, fără hiatusuri traumatizante, în care fiecare segment de existență este indisolubil legat de un altul. Astfel, învățământul perfect controlat de stat se află într-o legătură osmotică cu așa-zisa "producție". Conducătorului suprem Nicolae Ceaușescu îi revine marea merit de a fi elaborat "concepția revoluționară" privind integrarea organică a școlii cu producția, dar și cu cercetarea științifică, fapt ce are drept consecință dezvoltarea la tânăra generație a deprinderilor și pregătirii practice, aspect de maximă importanță în societatea comunistă a timpului. În conformitate cu planurile ceaușiste de școlarizare (cum ar fi cel aprobat de Comitetul Politic Executiv al CC al PCR în mai 1982), la capătul programului de învățământ se afla transformarea elevului într-un „element productiv”, gata să fie integrat în marile unități industriale și agricole ale patriei.

În discursurile sale prilejuite de ocaziile cele mai diverse, Nicolae Ceaușescu nu obosește să-și exprime convingerea că fiecare pionier face totul pentru a-și însuși cât mai multe cunoștințe, fiind conștient că acestea îi deschid "nebanuite căi de participa la viața socială, de a se afirma în toate domeniile de activitate."

În perfectă concordanță cu directivele conducătorului, una din preocupările majore ale elevilor comuniști este viitoarea lor meserie. Inițierea în "alfabetul viitoarei profesii" nu este niciodată prematură. Este sugerat faptul că, începând cu clasa întâi, elevii sunt preocupați de acest aspect. Fiecare pionier dorește să-și găsească drumul spre viitoarea meserie, conform dictonului "Omul potrivit la locul potrivit", așa încât, înaintea oricărei decizii, ei iau în calcul un context mai larg, o serie de factori care le condiționează opțiunea. Elevii orașului Basarabi, spre exemplu, mărturisesc: "Noi nu uităm nici o clipă că orașul nostru este agroindustrial (...). Tocmai de aceea ne pregătim și pentru meserii din domeniul industri-

al, dar și din cel al agriculturii."

După cum bine se poate observa, societățile comuniste privilegiază anumite meserii și desconsideră altele, lucru decelabil chiar și dintr-o simplă enumerare a categoriilor profesionale ale patriei: "știm că fiecare dintre voi ardeți de dorința și nerăbdarea de a săvârși fapte de seamă, de a deveni fii demni și cutezători ai poporului, iscusiți muncitori și tehnicieni, cultivatori ai ogoarelor, constructori, învățători, profesori, medici, cercetători, sportivi sau artiști de renume".

În paginile revistei *Cutezătorii* își găesc locul, și asta nu de puține ori, adevărate portrete ale unor astfel de meseriași care servesc drept modele tinerilor cititori. Lăcătușul Ioan Ivan, bunăoară, are parte de un portret idilic și hiperbolizat, supradimensionat tocmai pentru a înflăcăra tinerii cititori: "Lăcătușul Ioan Ivan este și el un... uriaș. De 30 de ani lucrează pe macarale. Este un bărbat ars de soare, cu fața brăzdată de riduri adânci. Râde scurt și-și mângâie uriașul de oțel. Poartă cască albă, salopetă albastră, e încins cu centura de lucru pentru înălțime, are mânuși albe de piele, ochelari de protecție și-i încălțat cu bocanci grei, tot din piele. În această costumație pare a fi un cosmonaut." În aceeași sferă a exemplarității se găsește sonorul-șef care "înaintează cu bărbia în piept prin rafalele de ploaie", în vreme ce "sute și sute de sonde funcționează în ritmul perfect al metronomului".

Asemenea portrete de lăcătuși, mineri, sonori, electricieni, strungari, tâmplari, mecanici, macaragii etc., interviuri cu aceștia, anchete și reportaje realizate la fabrici, uzine sunt urmate de recomandări de tipul: "în vederea însușirii acestor meserii vă recomandăm următoarele școli care vă așteaptă: (...)".

9. Dimensiunile unei obsesii: competiția continuă

Neconținuta îmbunătățire a competenței, continua perfecționare a pregătirii profesionale, obținerea unor rezultate superioare sunt doar câteva din formulele prin care se sugerează necesitatea unei perpetue ameliorări a oricărei activități, or, în opinia autorităților comuniste, evoluția nu era posibilă decât în contextul unei competiții nesfârșite și fără limite.

Așa cum afirmam deja, fiecare zonă de activitate a elevului trebuie integrată acestui climat competițional binefăcător. Firește, cea dintâi atinsă de flagelul întrecerii neconținute este tocmai datoria fundamentală a pionierului: învățătura. Competiția funcționează pe parcursul întregului an școlar (care este asimilat unui "maraton" la finalul căruia există învingători și învinși), dar este percepută, poate, și mai intens în perioada olimpiadelor la disciplinele școlare. În cadrul acestora, sute de pionieri pregătiți, fără îndoială, cu temeinicie și dăruire, se așază în fața foilor albe de hârtie nerăbdători să facă dovada însușirii deprinderilor, dar, mai ales, dornici "să se întrecă cu cei mai buni colegi din țară".

Pionierii înșiși spun despre ei că vor să fie cei mai buni la învățătură, dar și la sport sau la muncă patriotică.

Cea mai dură competiție a pionierului, însă, nu este cea în care se confruntă cu ceilalți, ci aceea în care el este singurul competitor; este întrecerea cu sine însuși. Problema autodepășirii se bucură de o atenție deosebită în numeroase din articolele revistei. Abordarea este, uneori, teoretică. Cităm opinia unui psiholog, conf. univ.

dr. Paul Neveanu, așa cum apare aceasta într-un articol trimis revistei: "Nu-i adevărat că nu se poate sări mai sus decât propria înălțime. Atâția performeri au dovedit-o. Totul devine posibil când vrei să te autodepășești: memoria se consolidează, gândirea matematică începe să se infiripe. Poți deveni mai bun, mai inteligent, mai harnic, mai puternic. Numai cutezătorii, cei ce se vor depăși mereu, cei ce vor aspira neconținut spre mari și generoase înfăptuiri vor răspunde cu cinste la apelul epocii." Exemplele în sprijinul acestei păreri nu întârzie să apară. Paginile revistei sunt împânzite de poveștile unor elevi care, aflați, din diverse motive, într-un moment în care notele lor nu erau din cele mulțumitoare, decid sau sunt convingși să se redreseze, să-și revizuiască prioritățile și, deci, să depășească ceea ce este perceput ca o criză, o perioadă de stagnare total nepotrivită cu climatul de evoluție perpetuă în care trăiesc. Toți acești copii dovedesc o dorință și o hotărâre de autodepășire care îi situează fără dubiu în "Banca de onoare a autodepășirii".

Analiza modului în care a fost receptată revista *Cutezătorii* (inclusiv la nivelul mitului învățământului performant, militarizat și multifacetat) prilejuiește înregistrarea unor divergențe de viziune, atât în cazul cititorilor de atunci, cât și al adulților de mai târziu. Aprobarea încântată, toleranța indiferentă sau revolta mai mult sau mai puțin tacită sunt doar câteva jaloane ale unei bogate game de reacții ale copiilor de odinioară. Cât despre adulții de azi, în vreme de unii nu își pot reprima impulsul incriminator, pentru alții, revista *Cutezătorii* se înnobilează prin parfumul greu al unor vremi trecute pe care îl emană.

Coordonator:

Ștefan Manasia